

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 591.471.34.598.221

**ДО ПИТАННЯ БІОМОРФОЛОГІЇ СКЕЛЕТНИХ СТРУКТУР
ПЛЕЧОВОГО СУГЛОБА ДЕЯКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ НАДРЯДУ
БЕЗКІЛЬОВИХ ПТАХІВ**

Картель І.О. студентка 2 курсу

Науковий керівник – Мельник О. О. канд. вет. наук., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Цікавість до вивчення анатомічної будови птахів зростає після знаменитої роботи батька порівняльної анатомії – барона Ж. Кювье, що фактично заклала основи порівняльно-анатомічного методу у вивченні тварин. Все тіло переважної більшості сучасних або віялохвостих птахів характеризується рисами пристосування і спеціалізації до певного способу життя, у переважній більшості випадків, насамперед до польоту, але винятком є надряд безкільових птахів.

Матеріалом для наших досліджень були скелетні структур плечового суглоба африканського страуса, ему, нанду.

У представників надряду безкільових птахів (африканський страус, нанду, ему) скелетні елементи плечового суглоба мають низку особливостей. Зокрема у африканського страуса плечовий пояс розташований майже паралельно до ребер. Таке розташування, як зазначають деякі дослідники, було притаманне багатьом динозаврам. Коракоїд короткий і значно розширений у своїй основі. Ключиця коротка та широка, зростається з коракоїдом та лопаткою, утворюючи єдину кісткову структуру. Плечова кістка видовжена.

У нанду коракоїд видовжений і вузький, зростається у єдину кісткову структуру з лопаткою. Лопатка вузька, дугоподібно вигнута і розташовується перпендикулярно ребрам. Ключиця представлена у вигляді невеличкого відростка. Плечова кістка дугоподібно вигнута та становить майже половину від загальної довжини крила.

У ему коракоїд звужений у центрі і значно розширений проксимально, де зростається з лопаткою. Лопатка вузька і розташована майже перпендикулярно до ребер. Характерною особливістю даного виду є те, що лопатка довша від плечової кістки. На лопатці чітко виділяється досить широкий акроміон, до якого кріпиться ключиця. Ключиці у ему мають вигляд тоненьких і коротких кісточок, що не з'єднуються між собою і не утворюють виличку. Коракоїд видовжений і вузький. Ключиця представлена у вигляді коротенької кісточки. Плечова кістка

дугоподібно вигнута. Її довжина складає фактично половину довжини крила.

Під час дослідження скелетних структур плечового суглоба птахів, крім опису будови кісток, що його утворюють, здійснювали їх морфометрію згідно з розробленими схемами

У безкільових птахів ключиці або відсутні – нанду, або є самостійними кістками – ему, або разом з лопаткою та коракоїдом формують єдину кісткову структуру, при цьому між собою не зростаються. Відносно довжини плечової кістки, найкоротша виличка виявлена у африканського страуса (13,4 %).

Коракоїди досліджених птахів масивні, стовпчикоподібні кістки. Вони з'єднуються з грудниною, виличкою та лопаткою. Однак ступінь їх розвитку різний. Зокрема, найменша довжина коракоїда, відносно довжини плечової кістки, притаманна африканському страусу (30,3 %), а найбільша у ему (83,1 %). Ширина основи коракоїда, відносно його довжини, є найменшою у нанду (39,2 %), а найбільшою – у африканського страуса (93 %).

Особливості розташування та розвитку скелетних структур плечового пояса, а також розвитку плечової кістки досліджених безкільових птахів обумовлені відсутністю пристосувань до польоту.